

Suosituksset: LIIKUNNAN OLOSUHTEET JA MAAKUNTAKAAVOITUS

Miten alueella / maakuntakaavassa on järjestetty seuraavat liikunnan fyysisiin olosuhteisiin vaikuttavat tekijät?

- 1. Aluerakenteen tarkoituksenmukaisuus ja tasapainoisuus (kaupunkien, taajamien, kylien sijainti jne.).
- 2. Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen ja hajautumisen esto.
- 3. Palvelujen ja työpaikkojen sijainti ja saavutettavuus.
- 4. Vähittäiskaupan suuryksiköiden sijainti.
- 5. Joukkoliikenteen edellytykset (raideliikenne).
- 6. Viheralueiden yhtenäisyys.
- 7. Virkistys- ja ulkoilualueiden riittävyys.
- 8. Ulkoilureitit, melonta- ja veneilyreitit, moottorikelkkailu.

1. Aluerakenteen tarkoituksenmukaisuus ja tasapainoisuus (kaupunkien, taajamien, kylien sijainti jne.)

- Taajama-alueilta tulee olla hyvät yhteydet seudullisille ulkoilu- ja retkeilyreiteille ja -alueille.

2. Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen ja hajautumisen esto

- Huomiota tulee kiinnittää uusien moottoriteiden, teiden ja rautateiden linjaukseen siten, etteivät ne jaa jo olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta osiin ja vaikeuta kävely- ja pyörätieyhteyksiä sekä asiointia osa-alueiden välillä.

3. Palvelujen ja työpaikkojen sijainti ja saavutettavuus

- Uudet työpaikka-, virkistys- ja asuinalueet tulee suunnitella lähelle jo olemassa olevaa rakennetta, jotta etäisyydet pysyisivät arki- ja hyötyliikuntaa suosivina. Irrallisia yhdyskuntasaarekkeitä tulee siis välttää.
- Erityistä huomiota ja yhteensovittamista vaatii lähelle toisen kunnan rajaa sijoittuva työpaikka- tai palvelualue, sillä myös naapurikunnassa sijaitsevalta pääasialliselta työssäkäynti- tai asiointialueelta tulee olla hyvät joukkoliikenne-, kävely- ja pyörätieyhteydet työpaikka- ja palvelualueelle.

4. Vähittäiskaupan suuryksiköiden sijainti

- Suuryksiköt on yleensä hyvä sijoittaa mahdollisimman lähelle olemassa olevaa keskusta-alueita, jotta keskustan erikoisliikkeiden asema säilyy tai jopa vahvistuu. Tämä voi tukea jopa osittain autotonta keskustaa ja siten lisätä arkiliikuntaa.
- Suuryksikkö on tärkeää liittää olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen sujuvilla kävely- ja pyörätieyhteyksillä.

5. Joukkoliikenteen edellytykset (raideliikenne)

- Raideliikenteen mahdollisuudet osana lähiliikennettä ovat arki- ja hyötyliikunnan kannalta merkittävät. Huomiota tulee kiinnittää asutuksen ja työpaikkojen sekä asemien keskinäiseen sijaintiin.

- Jos rautatie halkaisee yhdyskuntarakennetta osiin, tarvitaan sen kävelen ja pyörällä tapahtuville alituksille ja ylityksille riittävästi paikkoja. Alitus on usein käyttäjän kannalta miellyttävämpi ratkaisu ja myös esteettömyys voidaan helpommin huomioida.

6. Viheralueiden yhtenäisyys

- Viheralueiden yhtenäisyys on oleellisesti liikunnan olosuhteita vahvistava tekijä. Siksi viheralueiden yhtenäisyys ja jatkumo on tärkeä ottaa huomioon maakuntakaavassa ja muissa seudullisissa suunnitelmissa. Huomioon tulee ottaa myös virkistysalueiden monipuolisuus, jolloin maiseman ja lähiympäristön vaihtelevuus toimivat houkuttimena erityyppisillä alueilla liikkumiseen.
- Vesinäkömät koetaan poikkeuksetta miellyttävinä ja vesistö mahdollistaa myös monenlaisen liikuntaan liittyvän toiminnan. Seudulliset ulkoilu-, retkeily- ja pyöräilyreitit on hyvä luonnonolosuhteiden salliessa pyrkiä sijoittamaan niin, että ainakin joiltain reittien kohdilta on pääsy vesistöjen äärelle.

7. Virkistys- ja ulkoilualueiden riittävyys

- Virkistys- ja ulkoilualueille tulee osoittaa riittävät aluevaraukset maakuntakaavassa, kuten myös niiden välisten reittien jatkuvuudelle ja sujuvuudelle. Erityistä huomiota tulee kiinnittää retkeilyalueisiin, luonnonsuojelualueisiin, kansallispuistoihin ja maisema-alueisiin. Myös tavanomaisempien luonnonalueiden säilyminen ja mahdollisuudet lyhyiden päiväretkien tekoon ovat tärkeitä.

8. Ulkoilureitit, melonta / veneilyreitit, moottorikelkkailu

- Kaikenlaisten pitkien ulkoilureittien, kuten moottorikelkkareittien, hiihtoreittien, maastopyöräilyn, vaelluksen ja patikoinnin, ratsastus-, vene- ja kanoottireittien sekä pyöräteiden jatkuvuus ja sujuvuus tulee huomioida jo maakuntakaavassa ja muissa seudullisissa suunnitelmissa.
- Reitit tulee suunnitella siten, että ne yhdistävät erilaisia toimintoja, kuten esimerkiksi seudullisesti merkittäviä liikuntakeskuksia ja erilaisia palvelupisteitä (esimerkiksi autiotuvat tai nuotiopaikat).

9. Muut alueen liikuntaolosuhteet

- Alueen erityispiirteisiin liittyvien olosuhteiden huomioiminen liikunnan näkökulmasta.

Suosituksen ryhmittely on kytketty eri kaavatasojen kaavojen sisältövaatimukseen (maakuntakaava MRL 28§ , yleiskaava MRL 39§, asemakaava MRL 54§), joista on poimittu liikunnan olosuhteisiin linkittyvät sisältökohdat. Asemakaavaa, yleiskaavaa ja maakuntakaavaa koskevat suositukset löytyvät osoitteesta:

www.liikuntakaavoitus.fi/kaytannossa/koulutusaineisto/

Oulun yliopiston arkkitehtuurin osastolla on tehty vuodesta 2003 tutkimus- ja kehitystyötä, jossa on kehitetty alueidenkäytön suunnittelua liikunnan olosuhteita paremmin huomioivaksi sekä tuotettu tietoa liikuntaa edistävän elinympäristön ominaisuuksista. Hankkeita ovat rahoittaneet opetus- ja kulttuuriministeriö, ympäristöministeriö sekä kohdekunnat.

Tavoitteena on kehittää sellaisia suosituksia ja välineitä, joiden avulla suotuisten liikunnan olosuhteiden tuottaminen voidaan nivota osaksi maankäytön suunnittelua ja joita voidaan hyödyntää maankäytön suunnittelun ja siihen liittyvän arvioinnin eri vaiheissa, kuten lähtötietojen keruussa, suunnitteluratkaisujen hahmottelussa sekä vuorovaikutuksen järjestämisessä. Kehittämisen kohteina ovat olleet kaikki maankäytön suunnittelun tasot asemakaavoituksesta maakuntakaavoitukseen. Lisää tietoa tutkimuksista löytyy osoitteesta www.liikuntakaavoitus.fi.